

SZÉKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.
Megjelenik hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Kézdivásárhely. 1903. január 8

Csütörtök.

XXII évfolyam. 3. szám.

Felölős szerkesztő: Vajna Károly.

Kiadó lapfajladonos: Ifj. Jancsó Mózes.

Előfizetési árak:
Egész évre 10 korona
Fé évre 5 korona.
Negyedévre 2 korona 50 fillér.
Egyes szám ára 10 fillér.

A lap szellemi részét illető közlemények. Vajna Károly szerkesztőhöz, az előfizetési és hirdetési pénzek Ifj. Jancsó Mózes könyvnyomdájába küldendők.

Hirdetmények díja:
4 hasáb a petitisorért, vagy annak helyéért 10 fillér.
Hivatalos- és árverési hirdetések külön díjtétel szerint.
Nyilttér sora 30 fillér.
A hirdetések s nyilttér díja előre fizetendő.

A kiegyezés hatása.

Nemesak a magyar és osztrák monarchia két államában, hanem mindazokban az államokban is, melyek vonatkozásokat tartanak fenn velünk, a kiegyezés elkészülte Magyarország és Ausztria kormányai közt erős benyomást keltett, mely a nagy politikai napilapok hasábjain tükröződik vissza. Főleg melegen nyilatkozik a londoni világlap, a Times, az eseményről, üdvözlölvén a két államférfit, Széll Kálmán és Körber Ernő dr. miniszterelnököket, az államférfiui belátásért és mérsékletért, melyet tanusítottak. Ez az előkelő ujság kevés szóval szabatosan körül írta azt a feltételt, mely szükséges volt, hogy a megegyezést lehetővé tegyék. Az együtt haladás szükséges voltának államférfiui belátása éppoly nélkülözhetlen volt, mint a böles mérséklet a követelésekben. Igaz, hogy a közvélemény mindinkább megbarátkozott a különválás gondolatával. A végtelen bizonytalanságot tűrhetetlennek tartotta s kész volt a gazdasági viszony megváltoztatásának rázkódásaira vállalkozni, csak-hogy valami véglegeshez jussón; Ausztriában is kezdett a válás gondolata kevésbé félelmes lenni, de ott is hatott ugyanez indok. És mihelyt nyilvánosságra jutott az új megállapodásokról szóló hír, általánossá lett a meglepődés érzelme.

Az új megállapodások tartalmáról persze egyelőre mi közelebbit sem tudunk, mert amit itt-ott közölnek, csakhamar hivatalosan megegyezéssé válik; de magából a tényállásból, a minisztereknek különböző alkalmakkor tett kijelentéseiből, a hosszú küzdelemből, annak lefolyásából, meglehetősen biztossággal lehet következtetni, hogy az új megállapodások beható változásokat nem fognak előidézni a létező állapotban és a két szerződő fél mostani birtok állománya nem csökkent mértékben fennmarad. Csak a közös autonóm vámtarifa egészen új, melyről egy osztrák politikus állítólag azt mondta, hogy ipari tételei olyanok, hogy védelme alatt az osztrák ipar megélhet. Nos, az agrár vámtörvény viszont olyanok, hogy védelmük alatt a magyar mezőgazdaság fog megélhetni. A túlzás sem az agrár, sem az ipari vámtörvény nem lenne helyén, mert nincs érdekünkben, hogy egészen elzárkózzunk, hanem komolyan készek vagyunk új kereskedelmi szerződéseket kötni.

Joggal konstatálhatjuk tehát, hogy a kiegyezés elkészülte általánosan erős és tartós benyomást keltett.

A képviselőház január 9-én, pénteken, tartja első ülését a karácsonyi szünet után. Napirenden lesz a ki- és bevándorlási törvényjavaslat tárgyalása. Ez ülés elé feszült érdeklődéssel néz az egész ország lakossága, mivel a kiegyezés részleteiről ekkor fog nyilatkozni Széll Kálmán miniszterelnök.

Két képviselő halála. A képviselőházat vesztés érte: két agilis, buzgó tagja: Dr. Dégen Gusztáv, a nagymartoni kerület szabadelvűpárti képviselője és Dr. Major Ferenc, a zsámbokrétai kerület néppárti képviselője, január 5-én meghalt. Major a képviselő házban jegyzői tisztet is teljesített s különösen közegészségügyi s oktatásügyi kérdések foglalkozott felszólalásaiban s Dégennek együtt kedvelt tagjai voltak a H.znak.

Iparos ifjúságunk képzéséről.

Írta: M. Székely János.*

Azt szokták mondani, hogy rossz katona az, a melyik tábornok nem akar lenni. Ebben a közmondásban nagy erkölcsi és biztató erő van. Ez arra inti a kezdő fiatal embert, hogy törekedjék azon a pályán, melyre a sors állította, a legmagasabbra, melyre eljutni. A világ halad és senki sem vár. A ki minden percét fel nem használja, a ki tehetségének fejlesztésében, szellemi erőinek fokozásában önmaga tökéletesítésében, választott iparának versenyképességét, az erény, takarékoság, rendszerezettség, önmaga megvizsgálása gyakorlatában csak egy napot mulasztott, késlekedett, az már maga és jövője iránt hibát követett el. Jól és bölesen írta a költő: „Mindennél inkább virágát. Az idő eljárt.”

Igen, az idő eljárt. A késő ébredés kárral szokott járni, óvakodjanak ettől. Mindenben a helyes példát kell követni. A jeles iparosokban nem vagyunk oly szegények, hogy követésre méltó példák ne volna. Ime: Bakai Nándor, egy szegedi szegény kötelezmester fia volt. Vallásos nevelésben részesült. Anyja erkölcsi oktatását mindig így végezte: „Mi szegények, de becsültesek vagyunk.” Apja mesteriséget választotta. Sokat küzdött, nyakába votta a világot, folytonosan tanult, az önképzésre nagy súlyt fektetett, sok műhelyben és gyárban tökéletesítette magát. Apja üzletében felszabadult, de mint segéd, hamar elvesztette édes apját. Előretörésvő szelleme azt a tervet kovácsolta ki, hogy oly költőgyárat létesít, mely a legelső legyen hazában. Ezentúl ezen terv irányítá lépteit, eljárását, gondolkodását. Midőn nagy áldozatok árán a gépeket megszerezte, akkor fejtette ki legnagyobb munkásságát. Folytonosan munkái között volt, őket buzditotta, előtűk jó példával járt, a keresést messziről kerülte, tehát munkás, takarékos, józan életű volt. A kitartás ezéhez vezette, költőgyára még a külföldön is ritkítja párját. Polgártársai becsülését annyira kiérdemelte, hogy egy ízben Szeged városa országgyűlési képviselővé választotta.

De menjünk tovább: A magyar iparosok körül rendkívül magas emelkedik ki Ybl Miklós, az építőművészet nagy mestere. A főváros szépülése és emelkedésében rendkívüli része volt. Ő építette a lipótvárosi Bazilikát, a ferencvárosi templomot, az operaházat, a fővármházat stb. stb.

* Felolvasta az író a kézdivásárhelyi iparos ifjúsági egyesület előértekezetlen decz. 27-én.

1814-ben Székesfehérváron született. Tanulmányai végeztével egy jó hírű építőmesterhez állott be kőműves inasnak. Később külföldre ment s hírneves építészek mellett dolgozott s lankadatlan folytonossággal tanult. Fáradtságát siker s fényes eredmény követte. Ő a magyar műiparnak hirt és dicsőséget szerzett; s ő, a ki egyszerű kőműves inaságon kezdte, később a főrendiház tagja lett, Méltóságos urnak ezimezték s király ő felsége lovagi rangra emelte. Lehet-e a magyar iparosra nézve ennél nemesebb példát hozni fel a buzditásra? Nincs-e igazolva, hogy az iparos pálya felér bármelyik kereseti ággal, csak törekedni, tanulni, haladni kell.

Szóljunk jeles iparosaink egy harmadikáról: Thök Endréről. Békéscsaba született, mint szegény szülők gyermeke. Az asztalos mesterséget tanulta s inaséveinek kitöltése után, mint segéd Párisban képezte ki magát. Itt alkalmat volt meggyőződni, hogy mennyire hátra van a magyar ipar. Férfiai komolysággal föltette magában, hogy butoriparunk fejlesztése érdekében minden lehetőt megtesz. Szavát beváltotta. Párisból hazatérve, Budapesten asztalos műhelyt nyitott s készített műdarabjaival annyira feltűnt, hogy a nála tett megrendelések száma rohamosan szaporodott. De butorait nem készítette nyers fából, mindig gazdag választékú faanyagból bírt s a világ legmesszebbre elterjedt is felkereste, ha bizonyos butordarabokhoz kifüggesztalán száraz fára volt szükség. Végtelen rendszerető és pontos volt mindig s a műhelyében készült butordarabokat nagy figyelemmel kísérte, hogy a butorokban felületesség, hiány ne forduljon elő.

Mint polgár és iparos a közügyek terén kiváló érdemeket szerzett; folytonos tanulással, önképzéssel, finom modorával általános tiszteletet vívott ki úgy hogy király ő felsége a Ferenc József-rend lovagkeresztjével tüntette ki.

Törekvést és szorgalmat anyagilag is megálldotta az Isten s ő halálának jelöl az alkalomból, hogy jó királyunk 70. ik évét elérte, egy szép, ezélszerűen berendezett épületet és 10 ezer koronát oly ezélsből ajándékozott Országának községnek, hogy itt a fiatal nemzedék részére oly intézet létesíttessék, melyben szegénysorsú tanulók valláskülömbőség nélkül lakásban, ellátásban és nevelésben részesüljenek. S ezen „I. Ferenc József Tanonc-Otthon” nevet viselő intézet magasztos rendeltetésének már át is van adva, virágzik s áldását terjeszti.

Nem említem Csepregy Jánost, a koronás aranyéremkereszttel kitüntetett jeles asztalost, Jungfer Gyulát, a híres műlakatost, Rajka Pétert, a jeles gépiparost, Kostyal Ádámot, az áldozatkész, jó lelki, kiváló szabómestert, Zellerin Mátyást, a bádigos és érzésműves mesterségben feltűnt iparost és még sok érdemes mestert, csak hivatkozom a körünkben élt, szakképzettségével, finom, tiszteletet tanusító magatartásával a közöcsülést kivívott néhai Ifj. Czibalmos Ferenczre s kérdem: vajjon nem szép-e, tekintélyt és anyagi jólétet biztosító-e az iparos pálya, ha az, a ki erre lépett, műveltségre, szakképzettségre tesz szert, embertársaival, a vevő közöcséggel szemben finom modort, rendszeretett, pontosságot, józan életet, munkásságot tanusít? Bizony el kell jönni nálunk is annak az időnek, a mi Angliát oly gazdaggá tette, hogy a legnagyobb ur is első szülött fián kívül a többi az ipari és kereskedői pályára neveltesse, s iparos gyermekeire büszke legyen.

Még csak egy világhírű iparosról szölok. Nem volt magyar, angol eredetű, bostoni születésű volt. Franklin Ben. áminnak hívták. Törekvése, munkás-

sága, életmódja s az elért eredmény a világ összes iparosainak tündöklő és követendő példái fog szolgálni mindenkor.

Már 10 éves korában atyja gyertyagyárában alkalmazta. Itt volt két évig, de ezen mesterség nem volt inyórá. Apja asztalosokhoz, kőművesekhez, üveggyártókhoz vitte, de egy sem tetszett neki. Végre, hogy olvasási vágyát kielégíthesse, könyvnyomtató lett. De nyolcz évig inyen kellett dolgoznia s csak 9-ik évben kapott fizetést. Ő nem bánta, mert éjjel-nappal, még evés közben is tanult. Hogy magát tökéletes emberré képezhesse, 13 szabályt írt maga elé s ezeket szigorúan meg is tartotta. Nagyon érdekes lévén, tanulságul ide írom:

1. Ne egyél annyit, hogy elbutulj, ne igyál annyit, hogy fejed tűzbe jöjjön. (Mértékletesség.)

2. Csak azt mondd, a mi magadnak, vagy másnak használhat (Hallgatás.)

3. Mindennek meglegyen a maga helye. (Rend.)

4. Tedd fel magadba, hogy elvégzed, a mit tenned kell s végezd el azt, a mit felleltél magadban. (Elhatározottság.)

5. Csak arra költö, a mi magadnak, vagy másoknak hasznos, azaz ne vesztelgesd. (Egyszerűség.)

6. Ne töltöd az időt; foglalkozásod mindig hasznos legyen. (Munkásság.)

7. Fortélyt ne használj. Gondolataidat és eszlekedeteidet mindig ártatlanság és igazság vezérelje. (Öszinteség.)

8. Senki ellen ne véts; tedd meg másoknak, a mit jogosan várhatnak tőled. (Igazság.)

9. Kerüld a tulságokat. Azokra, kik megbántottak, ne neheztelj úgy, a mint szerinted megérdemelnék. (Mérséklet.)

10. Se magadon, se ruháidon, se házadban ne tűrj semmi tisztátalanságot. (Tisztaság.)

11. Ne hagyd magad apróságok által megzavartatni. (Nyugodtság.)

12. Tiszta erkölcs.

13. Légy alázatos. Utánozd Jézust és Sokratest. A bibliát gyakran olvasván, ott egy helyen ezt találta: „A hosszú élet jobb kezében van, s bal kezében a gazdagság.”

A fenn leírt szabályokat sohasem tévesztvén szem elől, világhírű ember és gazdag lett s késő vénységében, 84 éves korában halt meg. Hazája történetében fontos szerepet játszott, ő, a ki gyertyagyártásban kezdte. De a tudomány is sokat köszönhet neki.

Minden pályán s így az iparos pályán is, csak az haladhat, a ki önképzését nem hanyagolja el; a ki nem elégszik meg azzal a kevéssel, a mit az iskolában tanult, hanem törekszik napról-napra egy

fokkal előbb haladni. E törekvésükben akarunk segítségükre lenni s azért óhajtunk az „Ifjusági Egyesület” létesülését. Ha Önök is akarják, akarják egyesült erővel, közös elhatározással, férfiúi komolysággal: akkor a megalakulás előtt akadály nincs. Ne is legyen.

Üdvözlöm a megjelent iparos ifjuságot s a tanácskozást megnyitom.”

NAPI HIREK.

— **Kinevezés.** A király Szabó István, székelyudvarhelyi kir. járásbírói albirót a székelyudvarhelyi kir. ügyészséghez alügyösszé, Dr. Adleff Emil kolozsvári törvényszéki jegyzőt a nagysinkai járásbíróshoz albiróvá nevezte ki.

— **Kinevezés.** Az igazságügyi m. kir. miniszter Dr. Simó Balázs, székelyudvarhelyi kir. törvényszéki bírót a marosvásárhelyi királyi ítélőtáblához elnöki titkárá nevezte ki.

— **Tiszti kinevezés.** A király 1903. jan. 1-től számitandó ranggal a honvédség tartalékába kinevezte hadnagyokká: kézdívisárhelyi Benkő Ernőt és sepsiszentgyörgyi Hinióder Jenőt.

— **A kir. törvényszéki köréből.** Tanácsbocsátás az 1903-ik évre, a kézdívisárhelyi kir. törvényszéknél: 1. Büntető főtárgyalási tanács. Elnök: Solim Miklós, kir. törvényszéki elnök; rendes tagok: Kádár Ákos, Ungur Péter kir. törvényszéki bírák; póttagok: Kovács Károly kir. tszéki bíró, Dr. Nagy, Emil Pál a bíró; jegyzők felváltva: Baló Ödön, Dr. Gyöngyössi István és Kovács Kálmán aljegyzők.

— 2. Büntető felebbviteli tanács. Elnök: Solim Miklós. Előadó bíró: Ungur Péter; rendes tagok: Veress Gyula és Kovács Károly bírák; jegyzők: Baló Ödön, Kovács Kálmán és Dr. Gyöngyössi István felváltva. — 3. Esküdtbírósház: Elnök: Solim Miklós helyettes elnök: Elekes Béla, kir. ítélőtáblai bírói czim és jelleggel felruházott kir. tszéki bíró; rendes tagok: Bayler Kálmán és Dr. Haan Béla kir. tszéki bírák; póttagok: Kádár Ákos és Kovács Károly kir. tszéki bírák; jegyzők: az aljegyzők felváltva. — 4. Fegyelmi tanács. Elnök: Solim Miklós, rendes tagok: Veress Gyula és Dr. Haan Béla; póttagok: Bayler Kálmán és Kovács Károly; jegyző: Baló Ödön. — 5. Polgári felebbviteli tanács. Elnök: Elekes Béla kir. ítélőtábl. bírói cz. és j. felr. kir. tsz. bíró; helyettes elnök: Veress Gyula tszéki bíró; rendes tagok: Bayler Kálmán és Dr. Haan Béla, póttagok: Ungur Péter és Kovács Károly; jegyző: Dr. Gyöngyössi István alj. — 6. Vádtanács. Elnök: Elekes Béla

helyettes elnök: Kádár Ákos; rendes tagok: Ungur Péter előadó és Kovács Károly; jegyző: Baló Ödön. Tárgyalási határok. Minden héten: Hétfőn: bünt. felebbviteli és a vádtanács ülés. Kedden és szerdán: a sommás felebbviteli tanács ülései és a szóbeli tárgyalások; Csütörtökön: nyilvános és zárt tanácsülések általában; és a házassági perekben békéltetési tárgyalások. Pénteken és szombaton: büntető főtárgyalások. — Esküdtbírósház tárgyalások: február 3-ik, június 2-ik és október 1-ső hétfőjén s folytatólag a következő napokon.

— **Házasság.** Kézdívisárhelyi Kovács Andor, egy szorgalmas, törekvő ifju iparos mult vasárnap tartotta esküvőjét Kézdívisárhelyen, Pánczél Lujzával, özv. Pánczél Andrásné kedves ifju leányával. Aldás kísérje frigyüket.

— **Halálozás.** Kézdívisárhelyi Kupán Ilona Kupán Balázs iparos polgártársunk alig 18 éves szerény ifju leánya, f. hó 3-án, hosszas súlyos szenvedés után meghalt. F. hó 5-én temették el nagy részvétl a kézdívisárhelyi ref. temető kertbe. Legyen álma édes.

— **Meghívás alakuló közgyűlésre.** A kézdívisárhelyi „Iparos Ifjusági Egyesület” alapszabályainak megvitatása, elfogadása, és az ideiglenes tisztviselők megválasztása végett vasárnap, f. év január hó 11-én d. u. 2 órakor az állami iskola helyiségében gyűlés lesz melyre az iparos ifjuságok és az érdeklődőket, különösen az iparos mestereket ezennel meghívom s a megjelenésre kérem. Kézdívisárhely 1903. jan. hó 6-án. M. Székely János, áll. és ip. isk. igazgató.

— **A bereczki Olvasókör ujjászületése.** Bereczkben f. hó 4-ikén a régen szunyadó olvasókör új életre ébredt. Többszöri gyűlekezés után sikerült megállapodásra jutni az egyleti élet folytatása érdekében. A mondott napon egy népes közgyűlés egyhangulag kimondta, hogy a szép multu és szép jövővel kecsesített együletet újból megalakítja, illetőleg a régi alapon folytatja. A régi tisztviselők közül többen eltávoztak vagy lemondván, új tisztikar választatott. És pedig: elnök lett: Dr. Tóth Samu körorvos, alelnök: Darkó Gábor főerdész, titkár: Gligor Ferencz áll. isk. igazgató, pénztáros: Bogdán Sándor kereskedő, könyvtáros: Pap Lajos áll. tanító, választmányi tagok: Borbáth János r. k. kántor, Farkas Ignác főbíró, Mikó Sándor birtokos. Orbán Dénes r. k. segédlelkész és Perdi Mihály iparos. Üdvözljük a közművelődés ezen új életre ébredt fontos tényezőjét s a jövőre kitartást és sikert kívánunk működéséhez, hogy így az ország legszélsőbb határán ez egyület mentstvára, védőfala legyen a magyarság szent eszméjének s az annyira fontos önművelődésre biztos alapot nyújtson.

TÁRGA.

Naplózárás.

Felolvasás a „Kereskedő Ifjak Társulata” Szilveszter-estélyé

Irtá: Asbóth Viktor.

(Folyt. és vége.)

Nagymama naplója.

902. decz. 31.

Szerelmes Jézuskám! Hát ezt a napot is megértem!? Pedig erre már nem is számítottam. Igaz hogy 70 et mindig reméltem, de Te édes Istenkém már 87-et adtál. Mi örömem van bennel! Szemeim gyengék, fogaim rosszak, füleimmel pedig, alig hallok... Apuka pedig! Oh valóban elmondhatom a 4 évszak téli strófájával:

„Az apjukom néha-néha rám pislant..

Héba-kórba össze-vissza esőkolgat —

De — reszket kezünk, reszket lábunk

Még pápaszemen se látunk..

Minek is volt — szerelem a világon?”

Csak a kis unokáimban van minden vigasztásom... új erőt érzek ha azokat látom... Sándor goromba... Irén ideges... minden ebédem... vacsorám — könyhullatással fogyasztom... s minden étkezésnél azt óhajtom, bár ez volna már az utolsó... de ha a kis angyalkákat nézegetem... Ejnye no... ide cseppent valami, még összemázom!

lom ezt a féltett kincsét, az én hü utitársamat, melyet siromba viszek emlékül magammal.

Hej, sok szép történet van ebbe megörökítve!.. De nini, most jut eszembe, hogy holnap nagy ünnep lesz... melyik ruhámat készítsem ki, templomba kell mennem, vendégek is jönnek, néha hasznát veszik még az öregnek... Ezt a bordót venném föl... de nem illik koromhoz... ez a... ez a... nagyon vénet mutat... jó lesz a fekete... Miczi... Fáni... Böcsi fehér ruháinak ép az ellentéte.

De vajjon melyik tisztelendő ur tartja az isteni tiszteletet? Oh én úgy szeretem hallgatni a szép prédikációt... Különösen tetszett a multkor egy, a melyben bebizonyította a kedves szónok ur, hogy milyen volt a nő sorsa az ó-szövetségben; milyen rideg kor volt az, míg az új, a nő homlokára eső-kolta az emberi méltóság egyenlőségét... fölemelte a nőt arra a magas piedesztálra, mely a teremés koronáját megilleti. Ilyeneket szeretek hallgatni; délig iselhallgatnám; az olyant nem igen állhatom mely minden mondatban csak azt ismétli: por vagy és porrá leszesz.

De már sokat is irtam, holnapra is hagyjunk valamit... ejnye hova tette az a eseléd az imakönyvet, pedig azt már úgy megszoktam, hogy nem is tudok nélküle elaludni. Meg van! Ne háborogassuk!

Családapa naplója.

Egyedül vagyok. Nem csiripol a sok orgonasip. Az asszony is elcsendesedett. Gyere elő te leg-

hívebb barátom, „drága” naplócskám, adj számom sáfárságodról. Számoljunk le. Holnap jan. 1. Várják a pontos fizetést vagy törlesztést, mert minden jóvaló háznál úgy mint én most — mérleget készítenek.

No lássuk mit rejtegetsz?

901. jan. 2. Egy kalap az asszonynak.

jan. 3. Öt pár cipő a gyerekeknek.

jan. 4. Egy kalap a nagyobb k lánynak.

jan. 5. 29 frt. áru könyv és író szer az egyetemi deák fiamnak.

jan. 6. Egy ingó óra, tajték pipa.

jan. 7. Öt felső ruha a gyerekeknek.

jan. 8., 9., 10., 11. febr. márcz. ápr. kalap, cipő, sapka; — kenyér, hus, tej, ej mit olvasom ezeket sorba, hisz elég ha beírtam, lássuk az oldalösszeget:

Első oldal: 9 K.

Második: 25 K.

Harmadik: 58 K.

Negyedik: 67 K.

stb. stb.

Summa Summarum: 1597 K.

Tehát három korona plus. No ezt holnap elmulatom Ilona mamánál. Felköszöntöm az egész világot, hogy 1600 kerna gázsimból még ennyit sikerült megmenteni.

Hát ez micsoda papírdarab itt? Egy nyugta Felirata: „Paedagogiai Társaság” tagsági díj három koronát Vigyen el a manó Reményem árboeza széttrótt Egál a mérleg. Eredmény nulla. Csendes jóczakát kívánok.

— **Székely munkások alkalmazása.** Magyarország különböző vidékeiről mezőgazdasági és egyéb munkához (800) nyolcszázat meghaladó munkást keresnek. Jelentkezéseket elfogad Dr. Bocsor Oszkor, törvényhatósági munkák-közvetítő. Azonkívül a hozzánk beküldött értesítés szerint Bíró Boldizsár zilahi lakos 15 állandó székely férfi mezőgazdasági cselédet és 2 szintén székely nőcselédet keres. A cselédek 20–40 éves koruk lehetnek. Evi bért ad a férfiaknak egyenként 144 koronát s ezek közül egynek a ki beválik bírónak: 192 koronát és mindeniknek teljes ellátást. A nőcselédek közül a szakácsnének 192 koronát, a szolgálónak 120 koronát és teljes ellátást. A kik a fenti ellátásokat elnyernek óhajtik, forduljanak szóval vagy írásban a törvényhatósági munkák-közvetítőhöz, aki a közvetítést díjtalanul eszközöli.

— **Zöldségtermelő mintatelep a Székelyföldön.** Darányi Ignác földmívelési miniszter a Székelyföldön állami zöldségtermesztő telepet szándékozik létesíteni. A telepen időszaki tanfolyamok lesznek, melyek különösen a lelkészeknek és tanítóknak fognak alkalmat nyújtani, hogy szerzett tapasztalataikat működési helyükön hasznosítsák.

— **Erdősítési jutalom.** A földmívelésügyi m. kir. miniszter az 1897-ben teljesített erdősítésekért kitűzött jutalmak közül a legelső nagy jutalmat azaz 1000 koronát a Háromszék megye Sepsibessenyő községi ev. ref. egyházközségnek ítélte oda az egyháznak 2745 kat. hold területen létesített kitűnő erdősítéséért.

— **Községi könyvtár alapítása.** Az „Erdélyi Kárpát-Egyesület” közvetítésével a muzeumok és könyvtárak országos tanácsa Papolecz községének egy 330 kötetből álló, diszkötéssel ellátott, ezer korona értékű könyvtárt adományozott. Ugyasint a berendezésére egy költséges, csinos székelyi papoleczra. Hogy ezen ajándékozott népkönyvtár magasabb hivatásúaknál megkezdhesse és áldásos hatását a népre kiterjeszthesse, december hó 21-én a könyvtárt megnyitották. Az alapszabályok értelmében a tisztikar így alakult meg: Gazdának Imreh Mózes körjegyző, jegyzőnek Molnár Gábor áll. isk. tanító, könyvtárosnak Sándor Áron áll. isk. tanító, pénztárosnak Szász János áll. isk. tanító, bizalmi férfiaknak: Veres Károly ev. ref. lelkész, Pál Sámuel nyug. polg. isk. tanító, Kiss Gyula m. kir. postamester, Bajkó Ferenc jegyzőségéd, Bajkó Lajos kereskedő, Bede Ferenc közs. bíró, Imreh Sándor jogsz. górló és Neuirth Dávid kereskedő választottak meg. A könyvtárból minden írni és

olvasni tudó egyén kap könyvet és minden díj nélkül olvashatja.

— **Királyi ereklyék visszaszerzése.** Az országos régészeti társulat december 30-iki ülésén Récey Viktor dr egy nagyértékű elő-adást tartott. A nyáron Spalatóban megtalálták annak a római sarcophagának többi részét a mely a magyar nemzeti muzeumban van. Az ásatásokat tanulmányozó Récey Viktor dr ott a helyszínen Spalatóban azt az ajánlatot vette, hogy ha azt a római sarcophagot Budapestről visszanyerik, hajlandók cserébe oda-adni IV. Béla királyunk leányainak, Katalinak és Margitnak ott őrzött tetemeit és síremlékét. Forster elnök lelkesen felkarolta buzgó kutatónk ajánlatát és megígérte, hogy a kormánynál és a képviselőháznál megindítja az ügy lebonyolítására szükséges akcióit.

— **Nyilvános köszönet.** Fogadják mindazok, kik felejthetetlen egyetlen leányunk Ilona végtisztességteljesen megjelentek s ezáltal mély bánatunkban részvételüket kifejezni szívesek voltak e helyen is legbálsabb köszönetünket. Kérjük a Mindenhatót, hogy hasonló csapásoktól óvja meg családait. Kézdivásárhely 1903. jan. 7. Kupán Balázs és neje János Éva.

CSARNOK.

Milyen volt a magyar huszár?

— **Történeti esemény az 1848–49. évi szabadságharcból.*)**

Nagyszeben bevételé s az osztrák seregnek Oláhországba kivándorlása után Bem az erdélyi hadsereg egy kis részével a vaskaput át kivonult a Bánátra. Feladata volt a temesvári várat ostrom alá venni; továbbá, hogy Puchnernek Mehádia felől Magyarországra betörő seregét visszaverje Oláhországba.

Lugosra érkezve, mielőtt a temesvári vár ostrom alá vételére indult volna, Tolnai Gábor őrnagyot a 87-ik zászlóalj két századával s félszázad Württemberg huszárral, azon feladattal küldte le a Bánátra, hogy a temesvári vár őrsége és Puchner serege közötti közlekedést vágja el.

Három napon vonultunk ellenséges vidéken, folytonos veszedelmek között; harmadnapra: egy tegyes oláhfaluba érkezünk, minden élelemből kifogyva.

A falura ráparancsoltak, hogy élelmet teremtsen.

*) Sándor Kálmán 6 éve meg nem szűnő kérésére leírta: V. Filep Albot, 48–49. honvéd százados.

senek elő, a legénységnek pihenő rendeltetett. Mit szítek bevonultunk egy közeli lakásba.

Tolnai őrnagy kiment s éppen meglátott két huszárt, kik javában püfölték az oláhokat. Az őrnagy haragjában alaposan megkardlapozta a huszárokat, azzal visszajött a tiszték közé.

Rövid pár perc múlva, kopogtatás után a szobánkba belép két huszár, ezzel:

— „Jelentjük alásan őrnagy ur, csak azért jöttünk, hogy megkérdezzük, miért tetszett megkardlapozni pajtasunkat?”

Tolnai katonásan ennyit válaszolt:

— „Felölősséggel csak Bem tábornoknak tartozom; jobbra át — indulj!”

— „Jelentjük alásan, megértettük!” Ezzel a két huszár szalutálva távozott.

Kevés idő múlva kimentem megnézni, mi történik? s hallom, hogy a huszárok egetverő káromkodások között mondják:

— „Ezért jöttünk mi haza Galicziából, ezer veszély között?”

Igy bannak itthon a magyar huszárokkal!

Rongyosak, éhesek vagyunk, „lehung” sines már több nap óta; jöjjen csak a német, legyen a mi lesz, megyünk vissza, — állunk — a némethez.

Javában dühöngenek, mikor sebes vágatva jön a két portyázásra kiküldött huszár azon kiáltással: „Itt az ellenség! itt van a német!”

Megdöbbenve állottam a haragos huszárok között, hogy mi lesz már most?

A huszárok gyorsan nyergolni kezdtek. És — (alig akartam binni a fülemnek.) ilyenforma kiáltásokat hallok:

— „Nó a kutya apját németje, éppen jókor jöttél, jó kedvünkben kapsz. Most megtanítunk arra, hogy: mit tud a magyar!”

Könnyekkel a szememben meghajoltam az egyszerű emberek óriási hazafisága előtt.

Ilyen volt, és ilyen lesz a magyar huszár!

KÖZEGÉSZSÉG-ÜGY.

Tudnivalók a tudóbajos ember köpetéről.

Részlet az „Orvosi Tanácsok” ez. füzetéből, melyet az Erzsébet szanatorium az 5 ápolójának az intézetből távozásuk alkalmával későbbi életükre utmutatón ad.

A köpet terjeszti a betegséget és veszélyt hoz, ha szétszórva beszárad s a porral az ember tudójába jut, vagy a ráköhögés, vagy esők útján valakire egyenesen átszarmazik. Ha pedig nedves állapotban elpusztítjuk, a köpedék senkire bajt nem hozhat.

Sobasem szabad azért a padlóra köpni, sem az útezen a földre, kövezetre, sőt még a zsebkendőbe sem.

Otthon is, a munkálkodó helyiségben (iroda, bolt, műhely) is zöves folyadékot tartalmazó köpöcsésébe kell köpni, mely naponta az árnyékszékbe kiöntendő és vízzel kiforrázandó. Fürészporral, köpporral, homokkal stb., szóval száraz anyaggal töltött köpöládákat ne használjunk.

Utközben a köhögés ember zsebbe való köpölővet hordjon magával és abba köpjön.

A zsebkendőt a szájszélek letörlésére kiköpés után kell használni és pedig úgy, hogy mindig az egyik oldalába törülközzünk, a másik oldala maradjon tisztán s ezzel a tiszta felével kifelé göngyöljük össze használat után, mert különben a zsebet, kezünket beszenyezi. Legjobb e célra, ha a zsebkendő két oldala föltűnő, különböző, egyik oldala élénk, a másik halvány mintás.

Minél gyakrabban váltunk tiszta zsebkendőt. Köhögés ember használt zsebkendőjét legjobb külön tenni a többi szonnyesól s mielőbb vízzel leforrázni és kimosni.

A bajuszt a férfi szoktassa szépen föl, ne hagyja torzonborzon a szája széle körül lógni, mert okkor a köhögésnél, köpésnél szennyeződik.

Ujjainkkal a szájközhöz ne nyúlunk, ha pedig megtesszük, mindjárt kezet mossunk.

A köpetet senki le ne nyelje.

Legjobb, ha e szabályokat az egészséges ember is megtartja, mert a köpettől mindenkép tanácsos óvakodni.

Hogy ez nem történik még meg manapság, az nagyrészt az oka, hogy Magyarországon félmillió ember szenved állandóan tudóbajban s 70.000 ember belehal évente.

A közönség naplója.

Nohát végre ezzel a szilveszter-esti kedélyes mulatsággal záródott az év! Ideje is volt már. Az már szent igaz, hogy ebben a haldokló esztendőben nem lesz több. De volt is elég. Aztán azok az unalmas felolvasások! Egy eleven, ügyes szavaltot, vagy egy úde, szép éneket, szívesen meghallgat az ember, no meg egy tréfás jelenet is megjárja, de a zongora meg a felolvasás... igaz... ma is volt egy... miről is... valami naplózás vagy mi... no jövőre kikérem magamnak az ilyfajta felolvasásokat, hisz ez egy közönséges valami ugyan kinek mi köze ahhoz, ha a katonatiszt több adóssággal zárja az Ő évet, mint a mennyivel kezdte az újat? Aztán abban, hogy az orvos több beteget expedált ebben az évben a csendes másvilágra, mint az előzőben, mi különös van?

Kinek telik abban kedve, ha a takarékpénztári zárszámadás kevesebb osztalékot tüntet fel 903-ra, mint a mennyit a 902. mérlege sejteni engedett?

Az is fures, ha valaki ép ez utolsó percekben interpellálja a minisztert a torjai tagosítás miatt, mikor ezt előbb is megtehetné; és meg már valóban szatirikus, ironikus, idillikus és komikus dolog, hogy a világ non plü szenzációi épen az év utolsó hónapjának utolsó napjaira osnek. De ha már megtörténtek, hát a naplóból kihagyni azokat nem lehet csakugy, mint a kedélyes estélyek programjából a felolvasást, mert mégis csak az év eseményei közé tartoznak: akár a szembathelyi parbajt, vagy a kolozsvári felmagasztaltatást tekintjük; nem ke-

vésbé érdekes a madridi letartóztatás, vagy pláne a szász trónörökös és fivérének szerelmi kalandja és sikerdus eltűnése. De mi! Hisz már világosodik! Hát ilyen soká tartott ez a csaiádiás szeretet ünnep?

Félre a naplóval; már tulvagyunk a naplózárson; nyitni kell újat, itt az újé! Talán boldogabb lesz, mint a másik? Jó reggelt... jó rapot...

Felolvasó naplója.

Felolvasás előtt

Édes Istenkém! Vajjon lesz-e publikum?

Es ha lesz, vajjon szívesen hallgatják-e az én felolvasásomat?

Ha pedig nem lesz — no akkor természetesen sem szívesen sem szívtelenül nem hallgat meg senki... eh mit, lehetetlen, erre nem is gondolok...

Lesz hát, hogyne lenne... Ott lesznek az asszonyok mind, a kik a multkor a fillérestélyen is ott voltak. Igazán kedvesek voltak. Jaj, milyen örömben uszott az én lelkem akkor, együtt látni egy csokorban annyi szép nőt... jaj... csak magamnak mondom... hát a lányok... Oh az asok drága bimbó... azok is édesek voltak... figyeltek... szívesen hallgattak — pedig ez nagy erőny — ezt zárjelben magamnak mondom — aztán a fiatalság, mint egy edzett phalánx... harezra készen... Jaj Istenem... előre boldog vagyok...

Felolvasás után:???

Azt majd jövő szilveszterkor mondom el.

